

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ

МАТЕРІАЛИ
науково-практичного семінару
**“НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ
ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ”**

22 травня 2020 року

Львів-2020

Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Вченою радою юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ № (протокол від 12 червня 2020 №11)

Оргкомітет:

Голова – **КРАСНИЦЬКИЙ Іван**, декан юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Заступник голови – **ЛУЦИК Василь**, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Члени:

БРОНЕВИЦЬКА Оксана, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

ГОРПИНЮК Оксана, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

ЛАЩУК Наталія, завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету кандидат юридичних наук;

ПАРАСЮК Наталія, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету кандидат юридичних наук, доцент;

ЯРЕМКО Галина, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Напрями реформування кримінальної юстиції в Україні: матеріали науково-практичного семінару (м. Львів, Львівський державний університет внутрішніх справ, 22 травня 2020 р.) – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 282 с.

У збірнику висвітлено результати досліджень проблем реформування кримінального та кримінального процесуального законодавства, запобігання злочинності, застосування криміналістичних знань у кримінальному провадженні; використання можливостей судових експертиз у кримінальному провадженні у контексті реформування кримінальної юстиції в Україні.

Матеріали доповідей друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

<i>Красницький І.В.</i> Вітальне слово	7
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	
<i>Аманова А.В.</i> Підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів при запобіганні «телефонному» тероризму.....	9
<i>Анісімов Д.О.</i> Щодо визнання протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційним злочином.....	14
<i>Балан Ю.Р.</i> Ознаки обставин, що виключають злочинність діяння у доктрині кримінального права України.....	18
<i>Васильєв А.А., Пироженко О.С.</i> Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності з використанням комп'ютерних технологій: актуальність проблеми.....	23
<i>Горностай А.В.</i> Деякі питання превенції злочинів.....	27
<i>Горпинюк О.П.</i> Спірні положення законопроекту про амністію засуджених у 2020 році	30
<i>Грищук А.Б.</i> Загально-теоретичний аспект злочинності в Україні.....	35
<i>Дерен О.С., Майстренко М.М.</i> Кіберзлочинність в Україні: сучасний стан.....	38
<i>Дзюма В.І.</i> Запобігання злочинності неповнолітніх.....	41
<i>Дідик Н. І., Кобилецька М.І.</i> Особливості діяльності муніципальної варті в умовах реформування правоохоронних органів.....	45
<i>Долинюк Х.</i> Деякі проблеми притягнення до кримінальної відповідальності за домашнє насильство.....	48
<i>Дума А.</i> Готування до злочину.....	52
<i>Дуфенюк О.М.</i> Використання соціальних мереж у протидії злочинності.....	56
<i>Зубанський М.К.</i> Тероризм як глобальна проблема сучасності.....	61
<i>Калініна А. В.</i> Нормативний вимір реформування системи запобігання злочинності в Україні на сучасному етапі.....	66
<i>Ковалів М. В., Єсімов С.С.</i> Юридична превенція як правовий феномен.....	68
<i>Крайник Г.С.</i> Пропозиції та зауваження щодо Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності протидії корупції в окремих правоохоронних та інших державних	

органах» (реєстр. № 3133 від 28.02.2019 р.) та альтернативних законопроектів.....	74
<i>Лащук Н.Р.</i> Деякі аспекти призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання (ст.69-1 КК України).....	79
<i>Лісіцина Ю.О., Стрижоус Ю.І.</i> Зміст поняття «фальсифікація доказів».....	84
<i>Максимович Р.Л.</i> До питання про об'єкт складів злочинів терористичного характеру.....	89
<i>Марочко А.А., Шаблистий В.В.</i> Добровільна відмова від доведення злочину до кінця.....	93
<i>Михальчук В.</i> Кримінальна відповідальність за домашнє насильство: загальний огляд.....	95
<i>Навроцький В.О.</i> Здобутки та упущення робочої групи з питань реформування кримінального права.....	99
<i>Нікітіна Ю.Д.</i> Корупція як загроза для держави і суспільства.....	105
<i>Парасюк Н.М.</i> Темпоральна дія системи підстав застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.....	110
<i>Парасюк В.М.</i> Участь дільничних офіцерів поліції у запобіганні домашньому насильству: проблеми реалізації.....	115
<i>Пяничук М.С.</i> Проблематика поняття "предмета злочину" у кримінальному праві: порівняльно-правовий аспект.....	120
<i>Савицька В.М.</i> Поняття завідомості у Розділі XVIII «Злочини проти правосуддя» Особливої частини КК України.....	125
<i>Серкевич І.Р., Броневицький С.С.</i> Тенденції жіночої злочинності в Україні на сучасному етапі.....	130
<i>Татусько Д.Р.</i> Кримінальне право в системі права України.....	136
<i>Телефанко Б.М.</i> Пробація як удосконалення системи покарань і попередження рецидиву злочинів.....	140
<i>Устрицька Н.І.</i> Окремі аспекти динаміки злочинності.....	145
<i>Шичкін В.Р., Шаблистий В.В.</i> Сприяння учасникам злочинної організації та укриття їх злочинної організації.....	148
<i>Яковлев А.С.</i> Злочинність у сфері земельних відносин: щодо удосконалення діяльності органів кримінальної юстиції.....	151
<i>Яремко Г.З.</i> “Осуд лихого вчинку довго чути” або окремі питання погашення судимості при звільненні від відбування покарання.....	156

небезпечність. Якщо ж ступінь суспільної небезпечності цілого виду діянь не є таким, щоб встановлювати за такі діяння кримінальну відповідальність, положення ч.2 ст.14 КК України виглядають закономірними.

Список літератури:

1. *Баулін Ю. В.* Звільнення від кримінальної відповідальності / Ю. Баулін. – К. : Атіка, 2017 – 296 с.
2. *Бурдін В. М.* Закінчений злочин: спірні проблеми розуміння / В. М. Бурдін // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. – 2018. – Вип. 3. – С. 292-303.
3. *Гритенко О. А.* Поняття незакінченого злочину та його види, відмінність від добровільної відмови від злочину / О. А. Гритенко, В. В. Томило // Південноукраїнський правничий часопис. – 2015. – № 1. – С. 27-31
4. Кваліфікація злочинів, підслідних органами внутрішніх справ : навч. посібник / *В. В. Коваленко, О. М. Джужа, А. В. Савченко, В. В. Кузнецов та ін.] ;* За заг. ред. В. В. Коваленка ; за наук. ред. О. М. Джужи та А. В. Савченка. – К. : Атіка, 2018. – 648 с.

Дуфенюк О.М.,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету №1 ІПФПНП
кандидат юридичних наук, доцент,
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ – НОВІ ВИКЛИКИ І НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Епоха популяризації соціальних мереж (далі – СМ) диктує нові правила комунікації і нові підходи до роботи з інформацією, у тому числі в сфері протидії злочинності. Ще два десятиліття тому ніхто й уявити не міг, що сьогодні віртуальне спілкування отримає таке глобальне поширення. Останні дослідження засвідчують, що 75% людей мають свої профілі в Instagram,

Facebook, YouTube, Twitter, LinkedIn та ін., а в 2021 р. очікується, що кількість користувачів соціальних медіа становитиме понад 3 млрд. [1]. Разом із позитивним ефектом, що виявляється в нових можливостях спілкування, обміну графічним, текстовим, відео- та звуковим матеріалом і т.д., така тенденція несе й великі загрози, пов'язані із використанням інформації з таких СМ для протиправних цілей. Впродовж останніх років стало також очевидним, що соціальні мережі можуть бути використані правоохоронцями як інструменти для оперативного та якісного виконання службових задач. Відтак опанування працівниками поліції навиків роботи з різними СМ є необхідним в сучасних умовах.

Прикладом врахування такого глобального тренду у виробленні внутрішньої політики спеціальних служб до СМ та підготовки кадрів може слугувати, приміром, підготовка в США спеціальних посібників, які охоплюють передовий досвід роботи з СМ в оперативно-розшуковій діяльності та при розслідуванні злочинів з вибірками конкретних кейсів, де висвітлюється в який спосіб, які конкретно матеріали були виявлені, як вилучені і які рішення винесені судом [2]. Англія на офіційному рівні визнала важливу роль СМ у попередженні та розкритті злочинів і включила відповідний курс у програму підготовки британських поліцейських [3, с. 277]. Натомість в Україні зацікавлення ресурсами СМ відбувається млявими темпами і, за звичай, тільки за рахунок самоосвіти поліцейських.

Успішне використання СМ у правоохоронній діяльності передбачає, передусім, розуміння механізму функціонування таких платформ для комунікації, кожна з яких передбачає свій набір опцій та задач, які вона покликана вирішувати. Далі можна виділити наступні блоки знань про СМ, які необхідні працівнику поліції:

1. Інформація СМ використовується злочинцями для вчинення злочинів. Йдеться про використання оприлюдненої потенційними жертвами персональних даних, іншої приватної інформації, наприклад, про навчальний

заклад, де навчається дитина, про місцеперебування під час відпустки і т.д. Така інформація може сприяти ретельному плануванню зловмисниками протиправних дій, наприклад, крадіжки з проникненням, вимагання, вбивства на замовлення, викрадення дітей тощо.

2. Інформація СМ може бути використана для притягнення до відповідальності осіб. Йдеться про ті текстові, графічні та інші матеріали, які можуть стати доказами у суді, можуть підтвердити причетність особи до події, її зв'язки тощо. Зарубіжний досвід підтверджує висновки про можливість та ефективність використання інформації СМ при розслідуванні розбоїв, грабежів, викрадення дітей, сексуального насильства, домашнього насильства, викриття діяльності терористичних та інших злочинних організацій. Деякі вчені виділяють тут дві групи злочинів: класичні злочини та кіберзлочини. До першої групи відносять крадіжки, зґвалтування, акти вандалізму, вбивства, торгівля людьми та ін.; до другої – кібербулінг, дитяча порнографія, крадіжки персональних даних, поширення вірусного програмного забезпечення та ін. [4, с. 5, 8]. Трапляються випадки, коли спілкування в СМ стає приводом для самогубства. Наведемо кейс-приклад: у 2007 р. дівчинка-підліток М. Мейер (M. Meier) вчинила самогубство, коли виявила, що вона замість хлопця, яким захоплювалася, впродовж місяця спілкувалася з його мамою, Л. Дрю (L. Drew). Остання раптово припинила ці стосунки, в результаті чого М. Мейер вчинила самогубство того ж дня. Л. Дрю була засуджена за зловживання в СМ та жорстоке поводження [5].

3. Інформація СМ може бути використана для попередження злочинів. Впровадження автоматичних систем реагування на повідомлення певного змісту, сигнальних систем моніторингу (веб-сканерів), спрямованих на викриття на початкових стадіях аномальної активності тощо. Наприклад, компанія Facebook впровадила на території США автоматичну систему сканування дописів користувачів і, якщо виявляє підозрілу активність, позначає сигнальною поміткою профіль і повідомляє про нього спеціальному працівникові. Останній діє відповідно до встановленого алгоритму, верифікує

ступінь потенційної небезпеки і при необхідності передає інформацію до правоохоронних органів [3, с. 278].

4. СМ можуть бути використані поліцейськими для реалізації пошукових цілей. Сюди можна віднести аналітичну роботу з інформацією, відпрацювання контактів, використання фейкових профілів для входження в контакт з особами, спільнотами, використання функцій розпізнавання обличчя, поширення інформації про розшук дітей, осіб, що ухиляються від органів поліції та суду тощо. Так, після вибухів під час Бостонського марафону поліція оголосила через СМ заклик до громадян надати фото- та відеоматеріали з місця події. Аналогічно після розміщення на сторінці відділу поліції у Ванкувері у Facebook даних про осіб, які брали участь в заворушеннях, громадянам було запропоновано повідомити про всіх, кого вони можуть упізнати. Як наслідок, «цифрова спільнота» стала більш уважнішою до усіх навколо і в такий спосіб розширила кордони спостереження, ніж це можна було забезпечити зусиллями поліції [6, с. 3].

5. СМ можуть бути використані для інформаційно-роз'яснювальних цілей. В такий спосіб можуть бути поширені розпорядження, інструкції, оголошення про способи убезпечення від певних видів шахрайств, методи профілактики та протидії загрозам, алгоритми дій при певних обставинах тощо.

6. СМ можуть бути використані для формування позитивного іміджу правоохоронних органів. Такий результат можна досягнути шляхом висвітлення у СМ досягнень у сфері протидії злочинності, новітніх технологій протидії злочинності, висвітлення позитивної динаміки статистики, подання звітів перед населенням, налагодження прямого контакту з громадами тощо. Проте існує й негативна сторона використання СМ для формування іміджу. За даними одного з досліджень, повідомлення в СМ також часто стають причиною звільнень працівників поліції з етичних міркувань через допущені помилки в службовій діяльності, докази яких потрапили в мережу, або необережне поширення особистої інформації, що викликало суспільну увагу. Кожна деталь

роботи перебільшується. Існують випадки поширення цілком неправдивої інформації для дискредитації певного співробітника, при цьому у керівництва немає бажання з'ясовувати достовірність фактів [7, с. 20].

Завершуючи, слід наголосити на позиції, виробленій міжнародною спільнотою, яка полягає в незмінності вимоги поваги до приватного життя особи. Хоча соціальні медіа є новим ресурсом для працівників поліції, останні повинні суворо дотримуватися політики щодо захисту приватного спілкування, конфіденційності, дотримання прав та свобод людини та не допускати неправомірного використання інформації СМ.

Список літератури:

1. Is Social Media Evidence Too Much For Criminal Investigators To Handle? URL: <https://www.nuix.com/blog/social-media-evidence-too-much-criminal-investigators-handle>.
2. Developing a Policy on the Use of Social Media in Intelligence and Investigative Activities: Guidance and Recommendations. 2012. 52 p. URL: <https://it.ojp.gov/documents/d/Developing%20a%20Policy%20on%20the%20Use%20of%20Social%20Media%20in%20Intelligence%20and%20Inves....pdf>.
3. Гавловський В. Щодо використання соціальних мереж для виявлення, розкриття та попередження злочинів. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) 2012. № 2 (28). С. 271–282.
4. Abdalla A. Yayilgan S. A Review of Using Online Social Networks for Investigative Activities. SCSM. 2014 3–12, 2014. URL: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-07632-4_1.pdf.
5. Boone J. Criminal Use of Social Media. NW3C Research Associate. 2013. 9 p. URL: <https://www.slideshare.net/socialmediadna/criminal-use-of-social-media>.
6. Walsh J. O'Connor C. Social media and policing: A review of recent research. Sociology Compass. 2018. 14 p. URL: <https://doi.org/10.1111/soc4.12648>.

7. Houle S., Daddey F., Armstrong J. Impact of Social Media on Law Enforcement Practices. Capstone Project. 2017. 30 p. URL: <https://jibc.arcabc.ca/islandora/object/jibc:816>.

Зубанський М.К.,
аспірант кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету ЛьвДУВС
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Розвиток сучасного світу характеризується появою глобальних проблем, де, поряд з такими «традиційними», як екологічна, енергетична, демографічна, все більш значне місце займає проблема тероризму.

Тому, протидія йому набуває загальносвітового значення. Акти тероризму, як зазначається в Резолюції Генеральної Асамблеї та Ради безпеки Організації Об'єднаних Націй № 49/60 від 09.12.1994 року, ведуть до порушення прав людини, основних свобод та демократичних основ суспільства[5,с.403].

Відповідно до Кримінального кодексу України, терористичний акт - це застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або не вчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою [4].

У визначенні поняття «тероризм» законодавець також в Законі України «Про боротьбу з тероризмом» зазначив, що це «суспільно небезпечна